

POHJOISSAAME

LAHKANANGIELDU JA DAN OHCAN

Rihkusgillájeaddjifáktema ofelaččat ● 6 (Beaiváduvvon 19.10.2023) RIKUn dieđihangihppagat ja ofelaččat: riku.fi/oppaat

Lahkanangildosa sáhttá ohcat juohkehaš, guhte dárbbasa suddjema heakka, dearvvašvuoda dehe friddjavuoda dorvvasteami várás dehe heađušteami eastima várás. Lahkanangielddus gieldá dasa mearriduvvon olbmo váldimis oktavuoda dehe lahkaneamis mange láhkai gildosiin suddjejuvvon olbmo.

Gildosiin ii estojuvvo áššálaš ja earenoamáš siva vuodul dáhpuhuvvan oktavuohtaváldin. Oktavuohtaváldin lea gildosis fuolakeahtta lobálaš ovdamearkka dihte go oktasaš mánná buohccá fáhkkestaga. Lahkanangielddus lea fámus eanemusat jagi ja bearraša siskkáldas lahkangielddus eanemusat golbma mánu. Dát sáhttet dárbbu mielde jotkojuvvot.

LAHKANANGILDOSA OHCAMA GOLUT

Diggeriekti sáhttá mearridit stáhta ruđaiguin máksit riektegeavvanveahkeheadji lahkangildosa ohccái dehe dasa, gean gildosiin lea ulbmil suddjejuvvot, juos ággan lea eahpáduš suddjenvuloš heggii, dearvvašvuhtii dehe friddjavuhtii čuohcan rihkkosis ja veahkeheadji mearran galgá leat ákkastallon go váldojuvvot vuhtii eahpidanvuloš rihkkosa duođalašvuhta, gildosiin suddjejuvvon persovnnalaš dilit ja eará áššit.

Juos lahkangielddus ohccojuvvo heađušteami vuodul, ohcci gokčá ieš vejolaš riektegeavvanveahkeheadjis goluid. Dalle sáhttá čilgejuvvot vejolašvuhta almmolaš riekteveahkkái, man oažžumii váikkuhit ohcci boadut ja opmodat, sihke ášši luondu. Lahkanangildosa ohcamis ii gánnát luohpat, vaikko ii livččege vejolašvuhta atnit riektegeavvanveahkeheadji bálvalusaid. Geavadis lahkangielddusáššit gieđahallojuvvot diggerievttis nu vuđolaččat, ahte veahkeheadji ii leat vealtameahttumit dárbu.

LAHKANANGILDOSA OHCAN

Lahkanangielddus ohccojuvvo dábálaččat diggerievttis ja dat gieđahallojuvvo dábálaččat moatti vahku siste. Dárbbu mielde boles sáhttá mearridit gaskaboddasaš lahkangildosa, mii boahtá fápmui dakkaviđe ja mii lea fámus dassázii go diggeriekti gieđahallá ášši.

Lahkanangildosa sáhttá ohcat vuodđohámis, viiddiduvvon hámis dehe bearraša siskkáldassan.

- Vuodđohámis lahkangildosis mearriduvvon olmmoš ii oaččo deaivat suddjejuvvon olbmo iige muđuidge leat oktavuodas sutnje dehe dan geahčalitge. Suddjejuvvon olbmo ii maiddá oaččo čuovvut dehe fáktet.
- Viiddiduvvon lahkangielddus dárkkuha maiddá gildosa orrut dihto čujuhusa lahkasiin, ovdamearkka dihte suddjejuvvon olbmo ruovttu dehe bargosaji lahka. Viiddiduvvon lahkangildosa ohcama gánnáha guorahallat dárkilit, juos ohccis lea suollemaš čujuhus.
- Viiddiduvvon lahkangielddus sáhttá beavttálnuhttojuvvot teknihkalaččat gohccojuvvon lahkangildosiin, juos lea dárbu duostut duođalaš rihkkosa, mii čuohcá heggii, dearvvašvuhtii dehe friddjavuhtii. Dalle gildosis mearriduvvon olbmui sáhttá biddjojuvvot ovdamearkka dihte teknihkalaš gohcinbággi ja son galgá doallat iežas mielde lokaliserentelefovna, man vuodul Rihkusčuovvunlágáduš bearráigeahččá gildosa doahttaleami.
- Bearraša siskkáldas lahkangildosis gildosis mearriduvvon olmmoš galgá vuolgat oktasaš visttis fuolakeahtta vistti láigo- dehe oamastangaskavuodain. Bearraša siskkáldas lahkangielddus sáhttá mearriduvvot heggii, dearvvašvuhtii dehe friddjavuhtii čuohcan rihkkosa dehe dan uhki dustema várás, muhto ii heađušteamis.

LAHKANANGIELDDUS DIGGERIEVTTIS

Lahkanangielloašši gieđahallojuvvo dikkis, mas gieđahallojuvvojit gildosa ohcamii váikkuhan áššit sihke gullojuvvojit báikki nalde oassebealit ja duođašteaddjit.

Gildosa mearrideami ággan sáhttet leat dilit, juo dáhpáhuvvun rihkkosat dehe heađušteapmi ja daid vejolaš joatkahuvvan boahnteáiggis. Dáhpáhuvvun veahkaváldi ii leat goitge gildosa eaktu. Lahkanangielloddus sáhtta mearriduvvot, vaikko gildosii gáibiduvvon olmmoš ii boađe dikki ovdii.

Lahkanangielloddus boahá fápmui dakkaviđe, go dat lea mearriduvvon. Gildosa rihkkumis ii goitge sáhte ránggáštuvvot ovdal go eiseválddit leat geargan almmuhit dan olbmui, guhte lea mearriduvvon lahkanangildosii. Maiddái gildosiin suddjejuvvon olmmoš ii oáččo váldit oktavuoda gildosii mearriduvvon olbmui. Áššeosolaččat eai sáhte soahpat gaskaneaset gildosa nohkamis, muhto gildosa gomiheapmi galgá bivdojuvvo diggerievttis.

LAHKANANGILDOSA RIHKKUN

Juos lahkanangielloddus rihkkojuvvo, galgá das almmuhit bolesii. Juos boles gohččojuvvo báikki nala dakkaviđe, lea buorre mitalit lahkanangildosis. Boles sáhtta dárbbu mielde doalvut eret gildosii mearriduvvon olbmo suddjejuvvon olbmo lahkasiin. Lahkanangildosa rihkkun lea rihkus ja das sáhtta ránggáštuvvot sáhkuin dehe eanemusat ovta jagi fánjavuođain.

LAHKANANGIELDDUSOHCAMUŠA DEAVDIN

Lahkanangildosa ohccojuvvo diggerievttis ohcamušain, mii gávdno **oikeus.fi** -fierbmesiiddus. Dehálaš lea deavdit ohcamuša fuolalaččat. Veahki sáhtta bivdit diggeveahkis dehe Rihkugillájeaddjifávttas, mas sáhtta oázžut nuvttá veahki ohcamuša dahkamii ja doarjjaolbmo mielde diggái.

Ohcamušas gánneha máinnašit anjke čuovvovaš áššiid:

- Mii lea dáhpáhuvvun ja gii uhkida dehe heađušta?
- Govváduš makkár uhki dehe heađušteapmi lea leamaš ja govváduš oktavuohatváldimiid sisdoalun.
- Man dávjá ja guhkká heađušteapmi, čuvodeapmi dehe veahkaváldi lea dáhpáhuvvun?
- Leago dahkkon rihkusalmmuhus dehe muđuid leamaš oktavuoha bolesii?
- Leago ohcaluvvon doaktárii?
- Leatgo dahkkon eará doaimmat heađušteami ja uhkideami nohkama várás?
- Leago soames oaidnán dilálašvuođaid, maidda ohcamušas čujuhuvvo?
- Leatgo vuolleahkášaš mánát leamaš mielde dilálašvuođain?
- Ipmárdus heađušteami joatkahuvvamis dehe rihkkosa uhkis boahntevuođas.
- Mot dilli váikkuha dábálaš eallimii – ballu, almmolaš buresbirgejupmi ja árgabeaivvi lihkestuvvan?
- Viiddiduvvon lahkanangildosa ozadettiin galgá mitalit, makkár báikkiin dorvvohis dovdu vásihuvvo.
- Ohccojuvvogo suodji alccesis vai maiddái vuolleahkášaš mánáide?

Ohcamušii galget laktojuvvo duođaštusat, mat sáhttet leat:

- rihkusalmmuhusat
- doaktárduođaštusat dehe kopijiat buozanvuohamitalusas
- sosiálaeiseválddi ja dorvoruovttu girjemat
- reivvet, šleađgaboasttat-, deaksta- dehe eará dieđáhusat
- girjejuvvon vuostávaldojuvvon telefovnmat ja ringengeahččaleamit: lohkomearit, áiggit ja sisdoalut
- Oktavuohatdiehtoskovvá girjejuvvon duođašteddjiid dego ránnáid, ustibiid ja bargoguimmiid oaidnin ja gullan dilit

RIHKUGILLÁJEADDJIFÁKTA 116 006

Láhkaolbmo telefonneavvun 0800 161 177

RIKUchat (riku.fi/chat)

/rikosuhripaivystys

@rikosuhrif

riku.fi

RIKU

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJÖREN

Doaimma doarju
riektministerija:

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

RIKU báivala nuvttá olles riikkas
– fierpmis, telefavnas, 7
guovvludoaimmahagas ja 31
bálvalanbáikkis.

Buot báivalusat ja
oktavuohatdieđut: riku.fi

